

Successful Succession

1

ויכסהו בכגרים ולא יחם לו. כתיב (שמואל א' כ"ד ה') „ויקם דוד ויכרוח את כנף המעיל אשר לשאול בלמ", אמר ר' יוסי בר חנינא, כל המכזה אח הבגדים (שקרע כנף המעיל לשאול המלך) לסוף אינו נהנה מהם, שנאמר והמלך דוד זקן וגו' ויכסהו בכגרים ולא יחם לו).

(ברכות ס"ב ב', ילקו"ש ח"ב רמז קל"ג, ורמז קס"ו)

ויכסהו בכגרים ולא יחם לו. (בזמן שמנה דוד המלך את ישראל שלא לצורך המבואר בש"ב כ"ד ובדבה"י א' כ"א, כתיב בדבה"י א' כ"א ט"ז), „וישא דוד את עיניו וירא את מלאך ה' וגו' וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים, ויפל דוד והזקנים מכסים בשקים על פניהם" וכו', באותה שעה ירד מלאך משמי מרום וכו', כיון שראה דוד חרבו של מלאך המות, באותה שעה נכנס בו רתת ושוב לא היה בו כח וחמימות, שנאמר והמלך דוד זקן בא כימים ויכסהו בכגרים ולא יחם לו).

(תנא דבי אליהו רבה פרק ז', ילקו"ש ח"ב רמז קס"ה, וראה פרקי דר' אליעזר פרק מ"ג, שוחר טוב י"ח, אגדת בראשית ל"ח)

2

ו. ולא עצבו אביו מימיו לאמור מדוע ככה עשית. כתיב (קהלת ז' ג') „טוב כעס משחוק כי ברוע פנים ייטב לב", אמר שלמה (המלך), אילו כעס אבא על אדוניה קימעא (מעט), טוב היה לו, משחוק ששחקה עליו מדת הדין (שמדת הדין שחקת על הנענש), למה „כי ברוע פנים ייטב לב" (יהפוך לב האדם להיטיב דרכו), אילו הרע לו פנים הביאו למוטב, אלא [דוד המלך לא עשה כן] ולא עצבו אביו מימיו וגו' [ולכן ואדוניה וגו' מתנשא לאמר אני אמלוד].

(קהלת רבתי ז' י', ילקו"ש ח"ב רמז תתקע"ג)

ולא עצבו אביו וגו'. כתיב (משלי י"ג כ"ד), „חושך שכטו שונא בנו" (המונע מבנו שבת מוסר הנה לשנאה תחשב), ללמדך שכל המונע בנו מן המרדות סוף בא לתרבות רעה ושנאהו וכו', כיוצא בו עשה דוד באדוניה, שלא רידהו ביסורים (בשבת מוסר) ולא גער בו [היינו תוכחה בפה] כא), ולפיכך יצא לתרבות רעה, דכתיב ולא עצבו אביו מימיו. (שמות רבה א' א', תנחומא שמות א')

3

ואני אבא אחריו ומלאתי את דבריו. כתיב (קהלת ד' ט') „טובים השנים מן האחד וגו'" (שם פסוק י"ב), „והחוט המשלש לא במהרה ינתק", „טובים השנים" ר' יהודה אומר, זה דוד ובת שבע, „והחוט המשלש" זה נתן הנביא, שאמר לה לבת שבע ואני אבא אחריו ומלאתי את דבריו, וכשבאו אצל דוד הסכים עמהם ואמר (לקמן פסוק ל"ג), „והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי וגו'".

3

ויאמר אמן בן יאמר ה' אלהי אדוני המלך. ר' פנחס בשם ר' נתן דצפורי (אמר), והלא כבר נאמר (דברים הימים א' כ"ב ט'), „הנה בן נולד לך הוא יהיה איש מנוחה" [וסיפיה דקרא „כי שלמה יהיה שמו וגו' והכינותי כסא מלכותו על ישראל עד עולם", ומה היה צריך לומר בן יאמר ה' על מה שאמר דוד להורידו לגיחון ולמשחו למלך תחתיו], אלא הרבה קטיגורין (מסטינים ומלמדים חובה) יעמדו [יכולים לעמוד] מכאן עד גיחון [מכאן ועד נהר גיחון ששם אמר דוד למושחו למלך], מכאן שאין הבטחה לצדיקים בעולם הזה [אין הצדיקים סומכין על ההבטחה ליראתם שמה יגרום החטא].

4

(ילקו"ש ח"ב רמז קס"ח בשם הבראשית רבה ע"ו ב', ילקו"ש ח"א רמז קל"א)

דברי הימים א' פרק כ"ב

And David said, Shelomo my son is young and tender, and the house that is to be built for the LORD must be exceedingly magnificent, of fame and of glory throughout all lands: I will therefore now make preparation for it. So David provided abundant materials before his death. Then he called for Shelomo his son, and charged him to build a house for the LORD God of Yisra'el. And David said to Shelomo, My son, as for me, it was in my mind to build a house to the

name of the LORD my God: but the word of the LORD came to me, saying, Thou hast shed blood abundantly, and hast made great wars: thou shalt not build a house to my name, because thou hast shed much blood upon the earth in my sight. Behold, a son shall be born to thee, who shall be a man of tranquillity; and I will give him rest from all his enemies round about: for his name shall be Shelomo, and I will give peace and quietness to Yisra'el in his days. He shall build a house for my name; and he shall be my son, and I will be his father; and I will establish the throne of his kingdom over Yisra'el forever. Now, my son, the LORD be with thee; and prosper thou, and build the house of the LORD thy God, as he has said of thee. Only the LORD give thee wisdom and understanding, and give thee charge over Yisra'el that thou mayst keep the Tora of the LORD thy God. Then shalt thou prosper, if thou takest heed to fulfil the statutes and judgments which the LORD commanded Moshe for Yisra'el: be strong, and of good courage; do not dread, or be dismayed.

5 וַיֹּאמֶר דָּוִד שְׁלֹמֹה
 ה בְּנִי נָעֵר וְרַךְ וְהַפִּית לְבָנוֹת לַיהוָה לְהַגְדִּיל וּלְמַעֲלָה לְשֵׁם
 6 וּלְתַפְאֵרֶת לְכָל־הָאָרְצוֹת אֲכִינָה נָא לּוֹ וַיִּכֶן דָּוִד לְרֹב לִפְנֵי
 ו מוֹתוֹ: וַיִּקְרָא לְשְׁלֹמֹה בְּנֹו וַיְצַוֵּהוּ לְבָנוֹת בַּיָּת לַיהוָה אֱלֹהֵי
 7 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשְׁלֹמֹה בְּנֹו אֲנִי הֵיחָא עִם־
 8 לְבָבִי לְבָנוֹת בַּיָּת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי: וַיְהִי עָלַי דְּבַר־יְהוָה
 לֵאמֹר דָּם לְרֹב שִׁפַּכְתָּ וּמַלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא־תִבְנֶה
 9 בַּיָּת לְשִׁמִּי כִּי דָמוֹם רַבִּים שִׁפַּכְתָּ אֶרְצָה לִפְנֵי: הִנֵּה־בֵן
 ט גּוֹלֵד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וְהִנִּיחוּתִי לוֹ מִכָּל־אֹיְבָיו
 10 מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם וְשָׁקֵט אֲתֵן עַל־יִשְׂרָאֵל
 י בְּיָמָיו: הוּא־יִבְנֶה בַּיָּת לְשִׁמִּי וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן וְאָנֹכִי
 11 לוֹ לְאָב וְהִכִּינֹוֹתִי כַּפֵּס מַלְכוּתוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם:
 יא עַתָּה בְנִי יְהִי יְהוָה עִמָּךְ וְהַצַּלְחָת וּבְנִית בַּיָּת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
 12 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר עֲלֶיךָ: אֲךְ יִתֶּן־לְךָ יְהוָה שָׂכָל וּבִינָה וַיִּצְוֶךָ עַל־
 יב יִשְׂרָאֵל וּלְשִׁמּוֹר אֶת־תּוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: אֲזוֹ תַעֲלִיחַ אִם־
 13 תִּשְׁמָר לַעֲשׂוֹת אֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה
 יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַל־יִשְׂרָאֵל חֹזֵק וְאִמָּן אֶל־תִּירָא וְאֶל־תַּחַת:

(יב) ומלטי את נפשך. כי חשש שאם ימלוך אדוניהו ימית רד"ק אחרי מות דוד בת שבע ושלמה כדי שלא יצא לו ערעור במלכו' או פי' ומלטי את נפשך ואת נפש בנך מבזיון שלא תהיו עבדים לאדוניהו: (יג) נשבעת לאמתך. יודע היה נתן שנשבע לה ששמע זה ממנה ולמה נשבע לה אמרו כי כשמת הילד אמרה בת שבע הילד מת מפני העון אפי' יהיה לי ממך בן של קיימא יבוזו אותו אחיו מפני שבאתי אליך בעון מתחל' ולא רצתה להוקק לו עד שנשבע לה כי הבן שיהיה לו ממנה ראשונה ימלוך אחרי ואמר לה כי על פי הנבואה נאמר לו זה:

6

